

Polèmica proposta de canvis en l'elecció d'alcaldes

Pactes, pactes, pactes

Els partits minoritaris, que trenquen el bipartidisme, es mostren contraris a la implantació de sistemes majoritaris en l'elecció de batlles. Defensen els pactes, a pesar de l'existència d'alguns que són *antinaturals*.

I vostès
a m b
q u i
pactaran després de les elec-
cions?

—Nosaltres només pactarem a partir de la comparació de programes entre partits i no ens interessa el poder a qualsevol preu.

Aquest diàleg, més o menys, es repeteix fins al cansament entre els periodistes i els polítics durant una campanya electoral. Clar que quan es coneixen els resultats, gairebé tots els partits polítics fan l'impossible per pactar, amb el dimoni si és necessari, i no perdre —o guanyar, segons sigui el cas— el poder. Aquesta pràctica, tan generalitzada com denostada pels mateixos polítics quan no és del seu

gust, ha dut com a conseqüència una situació on val tot per formar govern. Sobretot és en els municipis on aquesta pràctica s'ha convertit en més freqüent. Són els anomenats "pactes contra natura".

Els partits majoritaris, amb Miquel Roca al seu cap, ja han posat el crit en el cel. "És necessari canviar aquest sistema", asseguren. Que sempre sigui la llista més votada la que obtingui l'alcaldia.

Els més petits, que en un nombre important de municipis governen o decideixen qui governa, no volen ni sentir parlar sobre aquesta possibilitat. "Els pactes són perfectament democràtics i el que volen els partits grans és eliminar-nos", diuen.

Aquests partits petits són precisament els que rompen la monotonia del bipartidisme que, de manera més o menys declarada, pretenen instaurar els més grans. Partit Socialista, Convergència i Unió i Partit Popular són els hegemònics en els nostres tres països. Per la seva part, Unitat del Poble Valencià, Esquerra Unida, Unió Valenciana, Iniciativa per Catalunya, Es-

El poder municipal és font constant de paradoxes polítiques.

D. UMBELI H.T.

la majoria són pactes perfectament raonables entre partits que coincideixen en allò fonamental per a governar conjuntament.

A Mallorca, després de les eleccions del 26-M, els resultats a la ciutat d'Inca (segona en importància després de Palma) donaren la majoria relativa a la candidatura de la coalició PP-Unió Mallorquina (força majoritària a les Illes). Semblava que en l'oposició quedaria l'esquerra, representada pel PSOE i el PSM, ja que un regidor independent d'ideologia indefinida semblava disposat a donar el vot al PP-UM. Però, vint-i-quatre hores abans de constituir-se el nou ajuntament, aquest regidor independent decidí posar com a condició per votar PP-UM que el fins aleshores batlle, Antoni

guerra Republicana de Catalunya, Unió Independent de Mallorca, Entesa de l'Esquerra de Menorca i Partit Socialista de Mallorca, intenten resistir l'ofensiva bipartidista i es mostren disposats a lluitar fins a la mort en defensa de l'actual sistema electoral proporcional que els permet obtenir quotes de poder municipal bastant considerables.

L'EXCUSA DELS PACTES ANTINATURALS

Els partits majoritaris es queixen dels pactes que en algunes poblacions els han desallotjat del poder municipal, pactes que —segons el perdedor de torn— naixen viciats amb l'únic objectiu que no governi la llista més votada. Aquests matrimonis de conveniència permeten veure espectacles realment allucinants com acords entre partits radicalment oposats ideològicament però que no tenen cap problema a pactar. Però, com diuen els partits petits, aquests tipus de pactes són una minoria;

Pons, havia de dimitir en favor d'una regidora de la llista popular. A més, és clar, demanava importants parcel·les de poder dins el nou equip municipal. Antoni Pons no acceptà i l'independent votà PSOE-PSM. Com a conseqüència, el nou alcalde d'Inca és el cap de llista socialista, Jaume Armengol. El Partit Popular s'ha sentit traït i considera que li han "robat" la batllia d'Inca. En canvi, en el municipi d'Es Castell (Menorca) el PP no ha tengut cap problema a pactar amb l'Entesa de l'Esquerra de Menorca (coalició formada per Esquerra Unida de Menorca i el Partit Socialista de Menorca) per a formar un govern, que deixa fora el PSOE.

No són les Illes una excepció. Al Principat, als nacionalistes de CiU, no els han caigut els anells per pactar amb Iniciativa per Catalunya, al municipi de Vilanova i La Geltrú, per tal d'impedir que el PSC es faci amb l'alcaldia. I no solament han pactat amb els d'Iniciativa, sinó que han tengut també el suport del PP a ciutats com Tarragona, Sant Cugat o Manresa. I per

acabar d'aconseguir la quadratura del cercle, els convergents han pactat fins i tot amb els socialistes i Esquerra Republicana a Arenys de Munt, i tot per evitar que els de la llista més votada, dissidents de CiU, se'n fessin amb la batllia.

També el País Valencià té els seus particulars "pactes contranaturals". Potser el cas més paradigmàtic és el del municipi de Sumacàrcer, on el regidor de la UPV va obtenir l'alcaldia gràcies a un pacte amb Unió Valenciana. Cal dir, però, que el nou alcalde d'aquest poble, Lluís Pons, nega l'existència d'un pacte formal amb UV i assegura que parlaren amb el PSOE, a pesar que a la fi els regionalistes i els independents votaren UPV per impedir que l'alcaldia anàs a parar a mans dels PSOE, que tenia la llista més votada. També és curiós el cas de Carlet, on la UPV va rebre els vots del PP. A Iàtova i Sax els d'Esquerra Unida del País Valencià rebren de manera inesperada els vots del PP i el CDS per tal d'evitar que el PSOE obtingués l'alcaldia. D'altra banda, el mateix ha passat al poble de Villar del Arzobispo, si bé en aquest cas, i, segons fonts d'EUPV, "el candidat del PSOE és tan impresentable que el pacte amb el PP, tot i ser estrany, es mantindrà per tal de no donar cap oportunitat al socialista".

ELS TRECADORS DEL BIPARTIDISME

A cadascun dels Països Catalans hi ha diversos partits que permeten "oxigenar" una mica la vida política. Si no fos per ells la monotonia del bipartidisme seria senyora de tota la política. Són partits normalment modestos, però que obtenen un nombre de vots suficient per a convertir-se, en molts ajuntaments, en la força ma-

Lizondo i Barberà, Maragall i Vintró; sense pactar els seus vots s'hauran d'unir en matrimoni de conveniència.

R. GILJ. MOREIRA

ajoritària. Però tenen prou suport popular perquè els "grans" els necessitin per aconseguir formar majories a bastants municipis. Són els partits que, en algunes ocasions, es converteixen en la clau de la governabilitat d'un determinat poble o ciutat. Quan pacten, sempre hi haurà algun dels "grans" que se sentirà perjudicat i l'acusarà de ser un "submarí" socialista, o convergent, o popular, segons sigui el país.

Aquests partits trencadors del bipartidisme en el conjunt del País Catalans tenen una força considerable. A Mallorca, i també en el conjunt de les Illes, el Partit Popular i el Partit socialista de les Illes Balears-PSOE són les forces majoritàries que es reparteixen —amb una clara tendència cap al monopartidisme en favor del PP— les principals institucions autonòmiques i locals. Però per sota d'ells apareix el Partit Socialista de Mallorca-Nacionalistes de Mallorca (PSM-NM) que, amb 54 regidors, s'ha fet valer a l'hora de formar majories municipals. Els nacionalistes mallorquins tenen la majoria absoluta de vots a dos pobles (Santa Maria i Vilafranca) i a dos més (Campanet i Sòller) han estat la força més votada i, gràcies als pactes amb el PSOE i amb altres partits, han obtingut també l'alcaldia en aquests municipis. En total, entre els municipis que governa el PSM i aquells amb el batlle independent però proper als nacionalistes, el nombre aproximat d'habitants que viuen sota governs municipals nacionalistes és d'uns trenta mil, sobre un total de sis-cents mil que té Mallorca. El PSOE ha necessitat dels vots nacionalistes per formar govern a una sèrie de llocs. Especialment important és la ciutat d'Inca, on els del PSM han donat suport als socialistes, que, amb el vot d'un independent, han aconseguit la batllia. També el nou partit Unió Independent de Mallorca, la quarta força política de l'illa, aconsegueix entrar dins el panorama municipal, fet que trenca el bipartidisme —això sí, amb molta més modèstia que els nacionalistes del PSM—, i han obtingut batlles a tres localitats.

Al País Valencià són tres els partits que trenquen el bipartidisme. D'una banda, els nacionalistes d'UPV, que en les darreres eleccions municipals han aconseguit un total de 110 regidors presents en 70 poblacions. Igual que els nacionalistes mallorquins: els d'UPV tenen quatre alcaldes (Els Poblets, Ondara, Dénia, i Carlet) i són la força decisòria en municipis com Muro, Torreblanca, Borriana, Gandia i Ontinyent. Cas a banda és el de Sumacàrcer, ja explicat anteriorment. A pesar de

tenir només aquests quatre batlles, el total de població que, en certa mesura, queda sota el "control" dels nacionalistes d'UPV és, aproximadament, d'uns 160.000 habitants.

En el cas d'Unió Valenciana la seva força —calibrada d'acord amb el nombre d'habitants de les poblacions on té alcalde— no és tanta com la dels nacionalistes. Segons dades ofertes per la mateixa UV, només disposen de 12 alcaldes per majoria absoluta i quatre més gràcies a pactes. Entre les poblacions on han obtingut directament l'alcaldia destaquen Llosa de Ranes, amb 3.562 habitants, i Albal, amb 8.715. La resta són pobles més petits. Entre els municipis que tindran batalla d'UV gràcies als pactes, només Alboraià (11.267 habitants) i Benifaió (12.171 habitants) tenen una certa entitat demogràfica. Cas a banda és, òbviament, la ciutat de València (730.000 habitants), on els d'UV han estat decisius per fer fora a la socialista Clementina Ródenas de l'alcaldia en favor de la candidata del PP.

Els d'Esquerra Unida del País Valencià també aporten el seu gra d'arena per trencar el bipartidisme. Amb sis alcaldes aconseguits per majoria absoluta, entre els quals destaca per la importància del municipi el d'Alberic, i altres quatre pobles on són la força majoritària com Tavernes de Valldigna, Polinyà del Xúquer, Albalat dels Tarongers o Castelló de la Ribera. Especialment important és l'alcaldia que ha aconseguit EUPV a Benicàssim gràcies al suport que li han donat el PSOE, CDS i independents.

A Catalunya són Esquerra Republicana i Iniciativa els partits que trenquen el bipartidisme convergent i socialista. Els d'iniciativa tenen un total de catorze alcaldes, entre els quals destaquen el de Sabadell, Molins de Rei, Vilanova i la Geltrú i Rubí. L'Esquerra té cinc alcaldes amb majoria absoluta (La Quar, Sant Llorenç Savall, La Vajol, Celrà i Ponts), altres quatre gràcies al suport que li han donat d'altres grups perquè és la llista més votada (Sant Pere de Riudebitlles, Gualta, Sant Pere Pescador i Artesa de Segre) i quatre poblacions més on l'alcalde serà d'ERC, tot i que no és la llista més votada.

GRANS CONTRA PETITS

Després de l'espectacle dels pactes —que com es pot veure en algun cas són realment kafkians— alguns representants de partits majoritaris, sempre parlant a títol personal, s'han manifestat partidaris de canviar el sistema d'elecció d'alcaldes i

González i Roca, units pel bipartidisme. R. GIL/D. UMBERT

afavorir a la llista més votada. Ho va dir Miquel Roca i el *One* González ho considerarà una proposta "interessant" i digna de ser "estudiada", tot i que d'aquests pactes tan "particulars" se n'aprofiten també els grans.

Davant aquestes reflexions de Roca i *Déu* González, els partits que trenquen el bipartidisme s'han posat en situació de màxima alerta. Consultats per EL TEMPS el Partit Socialista de Mallorca-Nacionalistes de Mallorca, Unitat del Poble Valencià i Esquerra Republicana de Catalunya, tots es mostren radicalment contraris a qualsevol tipus d'acció tendent a reformar l'actual sistema d'elecció en favor de sistemes que primin la llista més votada.

Vicent Montroig, d'UPV pensa: "Estem totalment en desacord amb una acció d'aquest tipus. Representaria un sistema més presidencialista que el d'ara, que ja ho és molt. El sistema de pactes és totalment democràtic. Donar directament l'alcaldia a

la llista més votada podria representar un factor d'inestabilitat. Moltes vegades es parla de pactes antinatural, però cal tenir present que una majoria nou de pactes funcionen bé. Crec que el sistema de pactes és perfectament lícit i democràtic, el que cal tal vegada és millorar-lo. Una proposta —personal perquè UPV encara no l'ha debatuda—, pot ser fer dos voltes en aquells municipis on no s'aconsegueix una majoria clara. Així, els pactes s'haurien de fer abans i es guanyaria en claredat davant els electors".

Daniel Condomines, d'ERC, creu: "La proposta de Roca és fruit de la nerviositat de Convergència per haver perdut alguns dels seus feus i, sobretot, per intentar mantenir els que li resten. Darrere d'aquesta proposta hi ha el risc que el que es vulgui sigui canviar la llei electoral per fer un sistema majoritari. I ho creim així perquè si no, el problema de la inestabilitat es mantindria. ¿Com s'aprovarien els pressupostos, amb un alcalde que no tingués una majoria? Crec que el que hi ha darrere és la voluntat d'implantar un sistema majoritari que només afavoriria els grans partits. Vull dir també que els pactes són un sistema totalment democràtic. En qualsevol cas ERC aprovà en el seu darrer consell nacional una resolució per fer una proposta de reforma de la llei electoral en el sentit de crear un sistema de llistes obertes".

Jordi Fiol, secretari d'organització del PSM-NM, creu que la proposta de Roca "és una actitud, em sembla poc democràtica. No necessàriament la llista més votada ha de tenir el batlle. ¿I que passa amb la moció de censura? Si el batlle no tingués prou suport sempre se'l podria tornar. Per evitar-ho s'hauria de canviar totalment la llei, si no es donaria una gran inestabilitat. "Jo crec que els pactes són molt democràtics. A nosaltres ens digueren quan ferem les mocions de censura a dos pobles —amb suport d'ex-membres d'Unió Mallorquina i PP— que eren pactes *contra natura*, que eren un engany a l'electorat i que ja s'encarregarien les eleccions de posar les coses en el seu lloc. Doncs bé, arribaren les eleccions i en els dos pobles hem guanyat per majoria absoluta.

Aquests intents tracten de fer mal als partits petits. Són accions dirigides a fustigar i, si poden, eliminar, els partits que trenquen el bipartidisme, sobretot si són nacionalistes que no siguin CiU o PNB. A pesar de tot, jo, personalment, crec que (la reforma no es durà a terme."

Miquel Payeras